

megszületését. A zenés játékban a színrelépést megelőzően a játészó személyben valamiféle ürességnek kell megteremtődnie, melyet csak a zene tölthet fel a maga emocionális erejével. Olyan, mintha a játészó teste lenne a *hajó*, a tudata az *árbo*, a lelke pedig a *vitrola*, mely összegyűjti a muzsika keltette széláramlatokat. A cél pedig természetesen mindig a nézőtér „öble”, mely eleven reakcióival előadásról előadásra eldönti végül, hogy révbe értünk, avagy sem.¹⁰

Hiszem, hogy a zenei folyamatra épülő színész-i munka visszahat a prózai játékre is, differenciáltabb időérzéklet teremt, a zenei időben gondosan megformált gesztusok általában is a játékhelyzetekben megnyilvánuló pontosságra nevelnek, ezért bátran ajánlom drámatanár/színjátészórendező társaim számára az ezen a területen folytatott kísérletezést, mely, úgy gondolom, nem igényel semmiféle komolyabb zenei előképzettséget: csupán a nyitottságot, a színjáték akusztikus síkjára irányuló intenzív figyelmet kívánja meg a drámatanártól.

Bolygó Magyar, Budapest, KIMI – VMG-Fúzió– Fotó: Rende Balázs

A XVII. Országos Diákszínjátészó

Találkozó díjazott előadásai

nem „művészeti” csoportok

arany

Vaszilij Szigarjev: Gyurma
Szeleburdiák Színpad, Pápa
r. Németh Ervin

ezüst

Weöres Sándor: Psyché
KJG Délbáb, Kecskemét
r. Sárosiné Orbán Edit

Tasnádi István drámája nyomán: Közellenség
Ensemble, Pécs
r. Körösi Márk

bronz

Raymond Queneau: Stílusgyakorlatok
Zseb Színház, Szeged
r. Szabó Ágnes

Stopper

Galéria Csoport, Dombóvár
r. Hajós Zsuzsa

Galuska László átdolgozásában: Fehérlófia
Kátonások, Kecskemét
r. Sárosiné Orbán Edit

„művészeti” csoportok:

arany

Móricz Zsigmond regénye alapján: Árvácska
Bolygó Magyar
KIMI-Vörösmarty Mihály Gimnázium, Budapest
r. Vidovszky György
Arany János nyomán: Bolygó magyar
KIMI-Vörösmarty Mihály Gimnázium, Budapest
r. Pap Gábor

ezüst

Moliere-Björkson: Mizantróp
KIMI-Vörösmarty Mihály Gimnázium, Budapest
r. Papp Dániel

Shakespeare nyomán: Hirtelen felindulásból
Verkli Csoport, Budakeszi
r. Lukács László

Nincs semmi, folyton újra más van
KIMI-Pesti Barnabás Gimnázium, Budapest
r. Perényi Balázs

Saint-Exupéry nyomán: BOLYonGÓK
Szívárvány Színpad, Budapest
r. Almássy Bettina

bronz

Üveggolyók a sötétben

Helyzetgyakorlatok

Az ODE békéscsabai regionális döntőjén induló csapatok többszörösen kellek meglepetést okoztak. A benevezett előadások ékesen bizonyították azt a tételt, miszerint a diákszínjátszók és az ún. profi színházak megítélésében, értékelésében szinte azonos kritériumokat kell alkalmazni. Elnézést a diákszínjátszók munkájában, zsűrizésében évek-évtizedek óta résztvevő kollégáktól közhelyesnek joggal tartható megállapításomért, de számomra mégiscsak ez volt a legfontosabb tapasztalat április első vasárnapján. Hasonló megfontolásokból nem is érdemes tovább fejtegetni e kritériumok mibenlétét, legyen elég annyi, hogy kezdő zsűritagként olyan szempontok alapján beszéltem az előadásokról, amilyen szellemben évek óta gyakorlom a színikritikusi mesterséget.

Azt, hogy nem kell „szakmabelinek” lenni ahhoz, hogy észrevegyük a valódi értékeket, jól mutatta a szegedi Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskolából érkezett Zseb Színház hosszas éltetése. A Szabó Ágnes vezette trió (Horváth Zsolt, Radics Míra, Vass Csaba) Raymond Queneau hazánkban is közsímt és kedvelt Stílusgyakorlatok című művének színpadi adaptációját adta elő. A hétköznapi és semmitmondó szituációt (a shakespeare-i magasságokat nem ostromló „jelenet”: mindannyiunk számára ismerős lökdösődés a buszon, némi verbális agresszióval párosulva, majd egy újabb, véletlen találkozás az incidens egyik szereplőjével) tucatnyi stílusban, változatos hangszerezéssel adja elő a három szereplő. Amellett, hogy az eredeti szöveg blöffgyanus részeit biztos kézzel kigyomláló dramaturgiai munkát dicsérjük, melynek az ember és gondolkodástípusok eltérő mivoltának bemutatása volt a fő célja, külön meg kell említeni azt az egészen kivételes biztonságot, amivel a három középiskolás mozog a színpadon. Hibátlan tempóban, pontosan kidolgozott átmenetekkel keveredünk át egyik gegből a másikba, miközben néhány jól megválasztott gesztussal, hanghatással vagy kifejezéssel az újabb és újabb világok meglepően pontos rajzát kapjuk – gondolok itt főleg a japán stílusban fogant jelenetre, vagy a parasztlányka apjának szóló élménybeszámolójára. Más szempontból is példászerű az előadás: a kellékek szinte teljes hiánya ahelyett, hogy megnehezítené a játzók dolgát, inkább még felszabadultabb mókázást tesz lehetővé.

A Csabai Színistúdió Berzsian és Dideki című előadása elsősorban, de nem kizárólag Hodu József dramaturgi- rendezői közreműködése miatt említenő. A Lázár Ervin-féle, egymáshoz meglehetősen lazán kapcsolódó mesék-novellák egységes rendbe állnak itt össze, kiegyensúlyozott, lineáris történetben tárva a néző elé a jobblada műfájában egyedülállót alkotó poéta életrajzát. A szimultán térkezelés, Lázár Ervin nyelvi bravúrjainak színpadra való gondos, ám nem szolgalelkű áttünetése, az egyes karakterek lélekrajzának aprólékos kidolgozása, valamint Dideki kutyájának, Ribizlinek bábjátékos eszközökkel történő megjelenítése egytől egyig elismerésre méltó ötlet.

A békéscsabai találkozón nem szerepelt „reménytelen” előadás, ám adódott néhány olyan általános hiba, melyek említése tán okulásul szolgálhat a következő évi találkozóra való felkészülésre. A „vendégjáték” ténye, vagyis az otthonitól különböző tér több esetben zavaróan hatott, azaz mindig érdemes – akár a kitűzött program csúszását is felvállalva – alaposan bepróbálni az új, ismeretlen helyszínt. A megváltozott tér persze megváltozott hangerőt követel – mind a szereplőktől, mind a zenei bejátszások kezelőitől. A megfontolt dramaturgiai munka, a jelenetek mélyreható, a játzókval közös elemzése is kulcsfontosságú, ahogy az is, hogy a premier előtt akár több külső szemlélőt is meghívjanak egy „főpróbára”, hogy a közös munka során óhatatlanul rögzült hibákat még időben kiküszöbölhessék. Mindenképpen érdemes olyan szöveget választani, majd azon közösen dolgozni, amely témájában és nyelvezetében egyaránt közel áll a játzók életkorához, személyiségéhez. Megjegyzem: a csapatmunka egyetlen esetben sem hagyott maga után kívánnivalót. Minden esetben összeszokott, egymást jól ismerő és a másira figyelő fiatalok munkáját élvezhettük. Az itt látott csoportok egy hosszú út különböző szakaszain tartózkodnak. Tanáraik felelőssége, hogy kedvüket nem veszítve, lehetőleg minél többen tovább róják közülük azt a kitérőktől és akadályoktól sem mentes utat, amit életkortól és képzettségtől függetlenül színjátszásnak hívunk.

Jászay Tamás